

Bekijk ook
de digitale
filmfiche via
www.filmfiches.be

LA JAULA DE ORO

jekino

MOOOV
films met zicht op de wereld

LA JAULA DE ORO

Film en educatie...

... in het vertoningscircuit van *Lessen in het donker*, in het kader van Filmfestival MOOOV, ter gelegenheid van een workshop verzorgd door Jekino of van een film in de klas...

Het medium film kreeg een plaats in het lessenpakket van heel wat scholen, daarom zorgen wij graag voor een degelijke programmatie en pedagogische omkadering. We maken jaarlijks een pittige selectie van een 30-tal films uit het afgelopen seizoen, organiseren op heel wat plaatsen vertoningen en zorgen met kant-en-klare lesmappen voor een boeiende verwerking in de klas. Daarbij spelen we in op de eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

In elke lesmap streven we naar een filmtechnische en inhoudelijke benadering van de film en focussen we op één filmterm.

www.jekino.be
www.moov.be
www lessen in het donker.be

Doelgroep
LA JAULA DE ORO:
3e graad SO

**Filmfiche op
het smartboard!**
www.filmfiches.be

De digitale en visuele filmfiche bij LA JAULA DE ORO is ideaal om de filmbespreking klassikaal via je smartboard te starten. Je vindt er de film-trailer, interviews, beelden en interessante quotes. Een handige aanvulling op de lesmap - je vindt een fiche bij alle films uit het aanbod!

Inhoudstafel

Infofiche	2
Synopsis	
Belangrijkste filmprijzen	
Officiële site	
Wat vindt de pers?	
Vóór je naar de film vertrekt	
Migratie en asiel	
Gruwelijke realiteit	
Inventariseer de vooroordelen en clichés uit de klasgroep	
Regie en productie	4
Regisseur Diego Quemada-Diez	
Productie	
Leuke weetjes	
Reacties verzamelen bij de leerlingen	6
Verhaal en personages	7
Juan	
Sara	
Chauk	
Focus: communiceren zonder woorden	9
Verwerking in de klas: Kan je zien wat iemand niet zegt?	
Oefenen via YouTube	
Verwerking in de klas: 'neen' zeggen, 'ja' denken	
Opgdrachten voor de leerlingen	
Roadmovie	12
De zoektocht of de vlucht als thema	
Opgedeeld in episodes	
Outcasts en antihelden	
Het einde	
De reis als verhaalstructuur	
Opgdrachten voor de leerlingen	
Thema: migratie en asiel	15
De migratie naar de VSA	
Zou oud als de mensheid	
Migratie bij ons: stellingenspel	
Bibliografie	18

Infofiche

Kopieer de infofiche op de volgende pagina voor je leerlingen. Zo zijn ze meteen goed voorbereid op de voorstelling! Ook voor je collega's die de leerlingen vergezellen, kan dit een handige leidraad zijn.

INFOFICHE

Synopsis

“In het noorden is alles beter” vindt Juan. Daarom verlaat hij zijn geïmproviseerde huis in Guatemala-stad en start een zware tocht naar Californië, op weg naar een beter bestaan. Zijn twee vrienden Sara en Samuel gaan met hem mee. Onderweg ontmoet het drietal de inheemse Chauk, die geen Spaans spreekt maar zich toch bij de groep voegt. Zonder papieren of financiële middelen zijn ze gedwongen illegaal te reizen op het dak van een goederentrein, net als duizenden andere Zuid-Amerikanen die deze benarde, onzekere queeste ondernemen. Hoewel de spanningen tussen Juan en Chauk vaak hoog oplopen, is er maar één manier om de heltocht te overleven: samenwerken.

Technische kaart

Mexico, 2013, 108 min., Spaans gesproken, Nederlands ondertiteld

Regie & Scenario	Diego Quemada-Diez
Montage	Paloma López
Camera	Maria Secco
Muziek	Leonardo Heiblum, Jacobo Lieberman
Casting	Natalia Beristáin
Producenten	Daniela Alvarado
Distributie in België	ABC-Distribution
Met o.a.	Brandon López (Juan), Rudolfo Domínguez (Chauk), Karen Martínez (Sara) en Carlos Chajon (Samuel)

Belangrijkste filmprijzen

LA JAULA DE ORO werd positief onthaald op diverse filmfestivals en won in totaal maar liefst 57 awards. De meest spraakmakende prijs werd binnengehaald op het filmfestival van Cannes waar de film de “Certain Regard – Prix d’Ensemble” binnenrijfde. Ook de Mexicaanse Film Academy bleek enthousiast en beloonde de film met 9 “Ariel Awards”.

Officiële site

<http://jauladeoro.com/>

Neem ook eens een kijkje op de facebookpagina van de film

Wat vindt de pers?

“Sterk acteerwerk van amateuracteurs, spannende plotwendingen en een dramatische climax” – moviesthatmatter.nl

“LA JAULA DE ORO is een meeslepende, onthutsende ervaring. ****” – Kevin Toma, de Volkskrant

“But to those hoping for a relaxing or romantic outcome, LA JAULA DE ORO has nothing to offer but grim reality. It is a very substantial movie, with great compassion and urgency.” – Peter Bradshaw, The Guardian

Vóór je naar de film vertrekt... Migratie en asiel

Leerlingen hebben vaak een duidelijk beeld en meestal zelfs een duidelijke mening over migratie in Europa. Niettemin zijn de meeste leerlingen minder vertrouwd met migratiegolven in andere continenten. Daarom is het zeker geen overbodige luxe om de leerlingen op voorhand wat achtergrondinfo mee te geven over de migratiegolf vanuit Latijns-Amerika naar de VSA.

Het kan heel interessant zijn om op voorhand al eens te polsen bij leerlingen hoe zij immigratie in Europa aanvoelen en welke

mening ze hierover hebben. Onderstaande vragen kunnen daarbij gebruikt worden als leidraad:

- Zou je zelf ooit overwegen om te verhuizen naar het buitenland? Waarom wel of niet? Om welke reden zou je dat doen?
- Naar welke land of welke regio zou je trekken? Waarom juist daar naartoe?
- Vind je dat immigratie voor problemen zorgt? Leg je standpunt even uit.
- Vind je dat iedere asielzoeker/immigrant moet worden uitgewezen of vind jij dat ze in ons land mogen blijven - eventueel onder bepaalde voorwaarden?
- Vind jij immigratie een verrijking of eerder een gevaar? Hoezo?
- Heb je zelf ervaring met migranten? Licht even toe als dat zo is.

Gruwelijke realiteit

Deze prent brengt ons het harde maar realistische relaas van drie Latijns-Amerikaanse tieners, op zoek naar een beter leven in de VSA. LA JAULA DE ORO is daarom geen romantische roadmovie. Het is mogelijk dat leerlingen vooral vertrouwd zijn met films die een happy end hebben. Bijgevolg kan LA JAULA DE ORO voor sommigen vrij confronterend of zelfs choquerend zijn. Net daarom is het belangrijk dat de leerlingen erop gewezen worden dat het scenario van de film gebaseerd is op waargebeurde getuigenissen en dat de gebeurtenissen uit de film ook vandaag nog harde realiteit zijn. De trailer kan bekeken worden op moov.be.

Inventariseer de vooroordelen en clichés uit de klasgroep

Een opvallend onderwerp in de film is etniciteit en identiteit. De drie jongeren zijn immers onderweg naar de VSA en zullen daar een etnische minderheid vormen. Niettemin blijkt dat het personage Juan aanvankelijk zelf neerkijkt op het personage Chauk en hem zelfs enkele racistische opmerkingen naar het hoofd slingert.

Een zinvolle voorbereiding op de film of op een later klasgesprek over migratie en racisme is het maken van een inventaris van clichés, vooroordelen en bedenkingen die leerlingen hebben over andere nationaliteiten. Een goede methode om een overzicht te krijgen van de verschillende meningen in de klasgroep is 'de post it-methode'.

De leerkracht schrijft vijf nationaliteiten/etnische groepen op het bord, bijvoorbeeld: 'Marokkanen, Fransen, Nederlanders, Afrikanen, Polen'. Vervolgens geeft hij elke leerling 5 post it's en vraagt om de eerste gedachte op te schrijven die bij hem/haar opkomt bij deze nationaliteit. Wanneer iedereen dit gedaan heeft, plakt hij/zij zijn/haar post it's rond de 5 verschillende nationaliteiten. Op deze manier krijg je een duidelijk beeld van wat er leeft in de klasgroep over dit thema. Uiteraard kan je de leerlingen ook rechtstreeks vragen naar hun ideeën over een bepaalde nationaliteit, maar dan bestaat de mogelijkheid dat sommigen zich zullen laten beïnvloeden door anderen of dat bepaalde leerlingen niet aan bod zullen komen.

REGIE EN PRODUCTIE

Regisseur Diego Quemada-Díez

LA JAULA DE ORO is het langspeeldebuut van de Spanjaard Diego Quemada-Díez. Niettemin heeft hij er al een lange carrière op zitten als cineast. Aanvankelijk werkte hij als cameraman onder de vleugels van de Britse regisseur Ken Loach bij producties als CARLA'S SONG (1996), LAND AND FREEDOM (1995) en BREAD AND ROSES (2000). Ken Loach maakte achteraf vooral naam bij het grote publiek met films als THE WIND THAT SHAKES THE BARLEY (2006), IT'S A FREE WORLD... (2007) en LOOKING FOR ERIC (2009). Nadien verdiende Quemada-Díez zijn sporen als cameraman, onder meer bij films als THE CONSTANT GARDENER (2005), GONE IN SIXTY SECONDS (2000) en 21 GRAMMS (2003).

Quemada-Díez debuteerde met de kortfilm I WANT TO BE A PILOT (2006), een film over een Keniaans straatkindje dat opgroeit in 'Kibera' (de grootste sloppenwijk van Oost-Afrika) en droomt van een beter bestaan. Deze kortfilm betekende de grote doorbraak van Quemada-Díez als regisseur. Je kan I WANT TO BE A PILOT trouwens op het internet bekijken via Vimeo (zoekterm via google: 'Vimeo I want to be a pilot') De prent werd overladen met complimenten en werd bekroond met maar liefst 50 internationale onderscheidingen. Zowel in LA JAULA DE ORO als I WANT TO BE A PILOT is de invloed van Ken Loach voelbaar. Net als zijn leermeester regisseert Quemada-Díez in een vrij directe, gejaagde en realistische stijl en kiest hij als onderwerp voor zijn film sociale kwesties zoals armoede en migratie.

Productie

Het scenario van LA JAULA DE ORO sluit in zekere mate aan bij het levensverhaal van regisseur Diego Quemada-Díez. Achttien jaar geleden immigreerde hij zelf vanuit Spanje naar Los Angeles om daar zijn American Dream waar te maken. De eerste jaren waren fantastisch. Quemada-Díez ging naar de filmacademie en werkte als camera-assistent in de filmindustrie. Na een vijftal jaren kreeg hij ook oog voor de keerzijde van de medaille. Hij woonde namelijk in een buurt met veel migranten uit Mexico en Latijns-Amerika. Daar merkte hij de erbarmelijke omstandigheden op waarin ze leef-

den met bovendien slecht betaalde jobs en de constante angst om uitgezet te worden.

“Na die twee maanden wist ik dat ik een film wilde maken over de reis die duizenden migranten dagelijks afleggen. Ik wilde de reis door hun ogen ervaren.” – Regisseur Diego Quemada-Diez

In 2003 verhuisde hij naar Mexico en reisde er 7 jaar lang rond in de verschillende grensgebieden in Latijns-Amerika, Mexico en de VSA. Hij zag er dagelijks duizenden migranten op volgepakte treinen voorbijrijden. Na zeven jaar had hij maar liefst 600 getuigenissen genoteerd in zijn schriftjes. Hij sprak met vrouwen, mannen, jongeren en kinderen. Hun getuigenissen vormden het scenario voor de film.

“Ik wist dat mijn boodschap beter over zou komen door de verhalen – van al die honderden migranten die ik had gesproken – door kinderen te laten vertellen. Mensen voelen toch sneller sympathie voor kinderen.” – Regisseur Diego Quemada-Diez

De audities voor de film deed hij in de sloppenwijken van Guatemala. Iedere kandidaat-acteur kreeg de vraag: zou je naar Amerika willen? Enkel degenen die positief antwoordden op deze vraag werden weerhouden. Tijdens die audities vond hij zijn hoofdpersonages Juan, Sara en Chauk. Met hen – en zijn filmploeg – maakte hij de reis naar ‘het beloofde land’. De acteurs werden telkens slechts vijf minuten voor de opnames ingelicht over wat er zou gaan gebeuren. De figuranten op de trein waren toevallige buurtbewoners of migranten die onderweg waren naar het Noorden.

“Ik wil de mythe ontkrachten. Amerika is een jaula de oro, een gouden kooi: als je eenmaal over de grens bent, zit je vast en kan je maar moeilijk terug.” – Regisseur Diego Quemada-Diez

Leuke weetjes

- De regisseur gebruikte voor deze film enkel niet-professionele acteurs. Voor de volledige cast was dit met andere woorden hun debuut op het witte scherm. De figuranten waren buurtbewoners of migranten die onderweg waren naar de VSA.
- Voor de opnames ondernam de volledige crew de reis van Guatemala naar Los Angeles. Alle landschappen en locaties uit de film liggen dus effectief op de migratieroute van Guatemala naar Los Angeles.
- De titel van de film ‘La jaula de oro’ (vrij vertaald ‘de gouden kooi’) komt van een Mexicaans liedje uit 1983 waarin Enrique Franco het trieste lot bezingt van de Mexicaanse immigrant in de Verenigde Staten

REACTIES VERZAMELEN BIJ DE LEERLINGEN

De rauwheid en directheid van LA JAULA DE ORO zal hoogstwaarschijnlijk heel wat gevoelens en meningen losmaken bij de leerlingen. Zeker het einde van de film is vrij ontluisterend. Sommige reacties zullen waarschijnlijk aanvankelijk vrij ongenueanceerd en sensitief zijn. De leerlingen kunnen wat stoom af laten aan de hand van enkele klassieke vragen:

- *Kan je de film appreciëren? Waarom (niet)?*
- *Welke elementen vond je sterk?*
- *Wat vond je minder geslaagd?*
- *Is deze film volgens jou realistisch of eerder overdreven?*
- *Welke scène is je het meest bijgebleven? Waarom?*
- *Zou je de film aanraden aan vrienden? Waarom wel of niet?*
- *Met welk gevoel blijf je achter na het bekijken van deze prent?*
- *Voor welk personage had je het meeste sympathie? Leg uit waarom.*
- *Heeft deze film je mening over migratie veranderd?*
- *Wat heb je bijgeleerd door deze film?*
- *Waren er episodes die je niet begreep?*
- *Wat onderscheidt deze film van andere films die je bekeken hebt?*
- *Welke maatschappelijke thema's worden aangekaart in deze film?*
- *Heeft deze film je mening over deze thema's in zekere mate gewijzigd?*
- *Welke betekenis heeft de titel van deze film (de gouden kooi) volgens jou?*
- *Heb je gemerkt dat de film niet werd gemaakt met professionele acteurs?*

VERHAAL EN PERSONAGES

Juan

“Het voelt alsof er een dierentuin in mijn maag zit. Alsof dieren over mijn lichaam lopen ... De opwinding om eindelijk de oversteek te maken naar de andere kant ... Ik voel dat alles wat we zullen zien aan de overkant vervuld zal zijn van goedheid. Alles zal er in orde komen. We zullen opstaan en we zullen gaan en staan waar we dat willen.” Juan

Juan is een nukkige puber met een gesloten gezicht en korte krullen. Samen met Sara en Samuel maakt hij de oversteek naar de VSA. Juan werpt zich meteen op als de leider van het drietal. Hij voert het woord, neemt de beslissingen en loopt (letterlijk en figuurlijk) voorop. Twee scènes verraden echter dat hij veel onzekerder is dan zijn stoere uiterlijk en pose doen vermoeden. Zo durft hij aanvankelijk niet op de voorbijrijdende trein richting Mexico te springen en even later krijgt hij het niet over zijn hart om een gestolen kip te doden.

Juans karakterontwikkeling is een van de elementen die *La jaula de oro* boeiend maken. Aanvankelijk laat hij zijn jaloezie tegenover Sara en Chauk - die vaak samen praten en drollen - blijken met een paar racistische opmerkingen over ‘die indiaan’. De ontvoering van Sara blijkt het kantelmoment in hun relatie. Juan beseft dat hij zijn leven te danken heeft aan Chauk en gaandeweg evolueren ze van reisgenoten tot vrienden en zelfs broeders. In een onthutsende scène met gangster Vitamino is Juan bereid om zijn leven op te offeren voor Chauk.

Sara

“Tij hebt een goed hart.” Chauk aan Sara

In een van de eerste scènes van de film zien we hoe Sara in een krakkemikkige wc haar borsten stevig afplakt met tape, een los T-shirt aantrekt en haar lange zwarte haren kort knipt. Ze wil namelijk doorgaan voor een jongen om zo uit de greep te blijven van mogelijke verkrachters en ontvoerders. Sara blijkt vastberaden over haar beslissing om de oversteek te maken. Zelfs na een eerste hardhandige confrontatie met de politie slaat ze kordaat het advies van Samuel af om terug te keren naar Guatemala en volgt ze Juan op zijn tocht richting Los Angeles.

De verhaallijn rond Sara wordt uiteindelijk abrupt afgebroken door de ontvoeringsscène met suggestie van verkrachting en vrouwenhandel en schopt de kijker terug in de bittere realiteit van de migratie ...

Chauk

Op de trein maken de drie jongelui kennis met Chauk, een indiaan die geen woord Spaans spreekt. Doorheen de film komen we weinig te weten over Chauk en zijn motieven. We vernemen enkel dat hij een indiaan is en dat hij een fascinatie voor sneeuw heeft. Niettemin intrigeert het personage. Het tafereel waarin hij de gestolen kip doodt, zijn houding tegenover Sara en de scène waarin hij Juans leven redt, verklappen ons een paar elementen van Chauks karakter en empathie.

FOCUS: COMMUNICEREN ZONDER WOORDEN

Al vanaf de eerste ontmoeting tussen Sara en Chauk slaat er duidelijk een vonkje over. Ondanks de taalbarrière is er een zichtbare chemie tussen beiden, dit tot ergernis van Juan. Ook de relatie tussen Chauk en Juan ondergaat nadien een duidelijke evolutie. Hoewel de beide jongens weinig woorden wisselen, zien we in hun blik en hun lichaamstaal, horen we in hun toon een bepaalde ontwikkeling. In deze film zeggen de gelaatsuitdrukkingen, de lichaamshouding, de subtiele emoties, de toon van de stem en de aanrakingen meer dan de gesproken woorden.

Volgens psychologen en communicatiedeskundigen kunnen we het belang van het non-verbale bijna niet overschatten. Vandaag wordt globaal aangenomen dat onze communicatie voor 55% bestaat uit lichaamstaal (bv. gelaatsuitdrukkingen, de houding van handen en voeten ...), voor 38% uit de toon van de stem (bv. intonatie, volume, spreektempo ...) en voor 7% uit de inhoud van de stem. Kortom, 93% van onze communicatie is non-verbaal. We communiceren met andere woorden niet zozeer met onze mond, maar wel met de rest van ons lichaam.

Verwerking in de klas: Kan je zien wat iemand niet zegt?

Aan de hand van enkele filmfragmenten kan je de leerlingen attent maken op het belang van non-verbale communicatie. Op YouTube kunnen enkele fragmenten gevonden worden die hiervoor uitermate geschikt zijn.

Oefenen via YouTube

fragment 1

Een uitermate geschikt fragment is een interview met de Amerikaanse acteur John Cusack. (zoekterm op Youtube: 'Can you see what he does not say?'). De interviewer van dienst verwacht hem echter met Kevin Spacey en maakt aan het begin van het gesprek een opmerking over de film AMERICAN BEAUTY waarin Spacey de hoofdrol speelt. De non-verbale communicatie van

Cusack vertelt ons dat hij duidelijk geïrriteerd en kwaad is, hoewel hij dit niet uitspreekt. Aan de hand van de volgende stappen kan je dit duidelijk maken aan de leerlingen.

STAP 1: Toon de eerste 38 seconden van het fragment en zet daarbij het geluid af. Bespreek vervolgens de lichaamstaal van Cusack met de leerlingen aan de hand van enkele vragen:

- Hoe voelt Cusack zich ?
- Waaraan zie je dat?
- Wat straalt zijn lichaamstaal uit?
- Uit welke gebaren leid je dat af?
- Uit welke gelaatsuitdrukkingen leid je dat af?

STAP 2: Toon opnieuw de eerste 38 seconden van het fragment, deze keer met geluid. Bespreek nu in hoeverre de verbale communicatie bevestigt of ontkent wat we non-verbaal al zagen.

Welke vergissing begaat de interviewer?

Wat vindt Cusack van deze vergissing?

Wat zegt hij als je puur naar de inhoud kijkt van zijn woorden?

In hoeverre sluit dit aan bij zijn non-verbale communicatie?

STAP 3: Laat nu de rest van het interview afspelen. Daarin wordt stap voor stap aangetoond hoe diverse zaken zoals het maken van oogcontact, de houding van het hoofd, de stand van de mond, de gespannenheid van de lippen, het fronsen van het voorhoofd, de beweging van de armen en voeten ... invloed hebben op de non-verbale communicatie die Cusack uitstraalt.

fragment 2

Een tweede fragment waarbij het contrast in non-verbale communicatie duidelijk wordt, komt uit de film VICKY CHRISTINA BARCELONA (2008) van Woody Allen (zoekterm op YouTube: 'Vicky Christina Barcelona (my favorite scene)'. In dit fragment zien we een gesprek tussen de Spaanse kunstenaar Juan Antonio (gespeeld door Javier Bardem) enerzijds en de Amerikaanse toeristen Christina (gespeeld door Scarlett Johansson) en Vicky (gespeeld door Rebecca Hall). Juan Antonio nodigt Vicky en Christina uit om hem tijdens het weekend te vergezellen op een trip naar het stadje Oviedo. Christina is duidelijk gecharmeerd door het voorstel en vindt Juan Antonio wel aantrekkelijk. Vicky, daarentegen, vindt hem maar niks en probeert hem af te wimpelen. Opnieuw kan je aan de hand van

enkele stappen en enkele gerichte vragen de leerlingen attent maken op de non-verbale signalen.

STAP 1: Toon het videofragment zonder geluid en vraag de leerlingen om te letten op de uitstraling van de twee meisjes. Vraag nadien aan de leerlingen hoe ze de non-verbale communicatie van beiden hebben geïnterpreteerd.

- Hoe denk je dat Vicky zich voelde?
- Hoe denk je dat Christina zich voelde?
- Welke verschillen zag je in de non-verbale communicatie van beiden?

STAP 2: Toon het videofragment een tweede keer, deze keer met geluid. Verdeel daarbij de klas in enkele groepjes en vraag elk groepje om te letten op één bepaald aspect van de non-verbale communicatie bij de beide actrices:

- Een groepje let op de bewegingen van de armen
- Een groepje let op de toon en intonatie in de stem
- Een groepje let op het oogcontact
- Een groepje let op de stand van de mond en de lippen
- Een groepje let op de bewegingen van het hoofd
- ...

Vervolgens laat je elk groepje uitleggen welke non-verbale signalen zij hebben opgevangen en hoe de lichaamstaal van de beide personages verschilde.

Verwerking in de klas: ‘Neen’ zeggen, ‘ja’ denken

Uiteraard kan je ook aan de hand van een rollenspel de leerlingen zelf laten oefenen met non-verbale communicatie. Aan de hand van een simpele, alledaagse dialoog kunnen leerlingen inzicht krijgen in de lichaamstaal die ze uitstralen. Optimaal is dat de leerlingen gaan werken in groepjes van vier. Twee leerlingen kunnen daarbij een dialoog voeren (in een soort rollenspel), terwijl de overige twee leerlingen de dialoog observeren. Nadien kunnen ze feedback geven over de non-verbale signalen die werden uitgestuurd.

Opdrachten voor de leerlingen

GA JE MEE OP DATE?

DIALOOG A: Leerling 1 vraagt aan leerling 2 of hij/zij mee wil met hem/haar op date. Leerling 2 vindt leerling 1 echter helemaal niet leuk en wimpelt hem/haar af. Hij/zij vertelt hem/haar dat hij/zij niet kan, omdat hij/zij moet studeren voor een belangrijke herhaling.

DIALOOG B: Leerling 1 stelt leerling 2 dezelfde vraag. Deze keer is leerling 2 wel gecharmeerd door leerling 1. Hij/zij zou dolgraag meegaan op date, maar spijtig genoeg kan hij/zij niet mee. Hij/zij moet namelijk studeren voor een belangrijke herhaling.

In deze dialoog zal de verbale communicatie nagenoeg dezelfde zijn, maar de non-verbale communicatie zal (waarschijnlijk) verschillen. Laat nadien de andere 2 leerlingen feedback geven. Welke non-verbale signalen werden uitgestuurd in de beide gesprekken?

TIP: Bij dit rollenspel is het cruciaal dat de leerlingen niet van elkaar weten wat de ander gaat antwoorden. Licht daarom leerling 2 op voorhand in over hoe hij/zij moet reageren, maar vertel daarover niets aan de andere 3 leerlingen.

TIP: Om de non-verbale communicatie goed te kunnen observeren, is het belangrijk dat het gesprek even duurt. Vraag daarom aan

leerling 1 dat hij/zij eventjes aandringt en leerling 2 toch probeert te overtuigen.

SITUATIE 2: BEN JE BOOS?

DIALOOG A: Leerling 1 vraagt aan leerling 2 of hij/zij boos is op hem/haar. Leerling 2 antwoordt daarop dat hij/zij helemaal niet boos is. Maar eigenlijk is hij/zij het wel. Vanbinnen voelt hij/zij zich heel erg gekwetst en is hij/zij razend.

DIALOOG B: Opnieuw dezelfde situatie: leerling 1 vraagt aan leerling of hij/zij boos is. Deze keer is leerling 2 helemaal niet boos. Hij/zijn snapt niet waar deze vraag vandaan komt en wil leerling 1 geruststellen.

TIP: Om de leerlingen zich beter te laten inleven in hun rol, kan je ze eventueel vragen om zich een gelijkaardige ervaring voor de geest te halen. Laat leerling 2 met andere woorden denken aan een situatie waarin hij/zij effectief boos was.

ROADMOVIE

LA JAULA DE ORO is een roadmovie pur sang. De tocht naar de VSA staat centraal, samen met de verwachtingen, de hoop en de spanning die dit met zich meebrengt. Je voelt bij het bekijken van de film meteen dat regisseur Quemada-Diez bijzonder veel aandacht besteedde aan het camerawerk: de brandende zon, de daken van de overvolle treinen richting grensstreek, reizigers die een sigaret delen of elkaar waarschuwen voor overhangende takken, de mensen die hen vanaf de rails fruit toewerpen, de vervallen rangeerterreinen, de close-ups van hoopvolle of net angstige gezichten ... Alle vormen ze het decor van deze odyssee naar het beloofde land.

De reis is belangrijker dan de bestemming, wordt wel eens gezegd. Nergens is dat meer waar dan in de roadmovie. In dit bijzondere filmgenre zijn de hoofdrolspelers het grootste gedeelte van het verhaal onderweg. En hoewel de oorsprong van het genre heel ver terug in de tijd gaat (tot in de klassieke oudheid met Homerus' avonturenverhaal ODYSSEE), is het filmgenre relatief nieuw.

Eigenlijk is het genre pas goed tot ontwikkeling gekomen na de Tweede Wereldoorlog. Dat heeft natuurlijk te maken met het feit dat mensen toen mobieler werden. Steeds meer mensen konden zich een auto of een motor veroorloven, en er dus zelf opuit trekken. Voertuigen zijn dan ook onontbeerlijk in een roadmovie; een motor, bus, boot, trein, kar,...

De 'oer'-roadmovie komt uit 1969 en heet EASY RIDER (Dennis Hopper). In deze film, volgens velen dé ultieme hippie- en bikersfilm, raken de hoofdpersonages onderweg in de vreemdste situaties verzeild, ontmoeten ze bizarre personages en ontstaan

nieuwe vriendschappen. De reis in een roadmovie is er één vol verrassingen.

De roadmovie is een typisch Amerikaans genre, maar dat wil niet zeggen dat er in de rest van de wereld ook niet heel wat op het witte doek wordt afgereisd. Denk maar aan het Argentijnse *MOTORCYCLE DIARIES* (Walter Salles, 2003), het Braziliaanse *CENTRAL DO BRASIL* (Walter Salles, 1998) en het Australische *PRISCILLA – QUEEN OF THE DESERT* (Stephan Elliott, 1994).

Recentere voorbeelden die de leerlingen misschien beter kennen zijn *LITTLE MISS SUNSHINE* (Jonathan Dayton & Valerie Faris, 2006), *BORAT* (Larry Charles, 2006), *INTO THE WILD* (Sean Penn, 2007), *BOLT* (Byron Howard & Chris Williams, 2008) en *UP* (Pete Doctor, 2009).

De zoektocht of de vlucht als thema

De thematiek van een roadmovie is de zoektocht of de vlucht. De hoofdpersonen hebben een missie. Ze gaan op zoek naar een geliefd persoon, een waardevol voorwerp, een nieuw leven of een toekomst.

Maar op een hoger niveau gaan ze eigenlijk op zoek naar een verloren of andere identiteit, om een bepaalde rust of thuisplek te vinden. In *LITTLE MISS SUNSHINE* wordt de reis ingezet om weer een goed functionerend gezin te worden. In *LA JAULA DE ORO* zoeken de reizigers een betere plek om te leven.

Aan het einde van de tocht zijn alle reizigers veranderd, rijper en wijzer geworden. Ze zijn niet meer wie ze waren.

Soms is de reis niet alleen een zoektocht of een missie, maar vaak ook een vlucht van het verleden.

Of ze nu vluchten of een eindbestemming willen bereiken, de personages in roadmovies proberen meestal te ontsnappen aan de wereld waarin zij leven en zoeken verlossing onderweg. Die 'road ahead' is de toekomst waarin het verleden niet meer bestaat. De personages dromen van de toekomst en kijken niet terug. Dit is de reden dat er weinig flashbacks in roadmovies zitten.

Opgedeeld in episodes

Roadmovies zijn vaak opgebouwd uit verschillende delen waarin de reizigers telkens weer een ander obstakel tegenkomen. Kunnen de leerlingen de verschillende delen in *LA JAULA DE ORO* benoemen? Wat zijn de obstakels die ze tegenkomen?

Outcasts en antihelden

De hoofdpersonages in roadmovies zijn vrijwel altijd outcasts, outlaws en antihelden. Ze staan buiten de samenleving; ze worden er door verstoten of rennen ervan weg en zijn niet eenduidig goed of slecht.

Een andere manier waarop de personages outlaws kunnen zijn, is puur op basis van hun identiteit: door een bepaalde sekse, leeftijd, etniciteit, seksuele geaardheid, ziekte...

Het einde

De manieren waarop een roadmovie kan eindigen, lijken beperkt:

- De hoofdpersoon besluit op het eindpunt te blijven.
- De hoofdpersoon heeft zijn missie voltooid en keert wijzer terug naar huis.
- De hoofdpersoon blijft reizen (met als laatste scène vaak het personage dat verder op weg gaat).

- De hoofdpersoon realiseert zicht dat hij nooit meer terug kan en maakt een einde aan zijn leven of wordt vermoord.
- De hoofdpersoon blijft besluiteloos achter en de film eindigt met een open einde

De reis als verhaalstructuur

Een reis of een zoektocht is een handige manier om een verhaal te vertellen. Ken je andere films waarbij de personages een lange reis ondernemen? Verschilt deze reis van de tocht die Juan, Sara en Chaul maken? In welk opzicht (niet)?

VRAGEN VOOR DE LEERLINGEN:

- Vind je *LA JAULA DE ORO* een roadmovie? Waarom (niet)?
- Hebben Juan en Chaul hun doel bereikt? Hoezo?
- Aan het einde van de tocht zijn de reizigers in een roadmovie veranderd, rijper en wijzer geworden. Ze zijn niet meer wie ze waren. Hoe is dit in *LA JAULA DE ORO*? Verduidelijk per personage.
- “*La jaula de oro* is een ongekunstelde roadmovie, moderne western en ingedikte allegorie over menselijke verhoudingen en de fundamentele vraag wat het leven waardevol maakt. Een even betoverend als verpletterend anti-sprookje.” (citaat: <http://www.cinema.nl/films/11063121/la-jaula-de-oro>)

Wat vind je van deze uitspraak? Waarin kan je je vinden? Waar-in niet?

Opdrachten voor de leerlingen

Uitstippelen van de reis

- Stippel de route die de jongeren afleggen uit via Google Maps
- Waar vertrekken de verschillende personages?
- Wie of wat komen ze tegen op hun weg?
- Waar scheiden hun wegen?
- Welke keuzes moeten de personages maken?
- Hebben de personages hun einddoel bereikt?
- Waar zouden de leerlingen andere wegen inslaan? Waarom?

THEMA: MIGRATIE EN ASIEL

De migratie naar de VSA

De grens tussen Mexico en de Verenigde Staten is de meest gepasseerde grens van de wereld. Per jaar passeren 350 miljoen mensen (legaal) de grens. De grens tussen Mexico en de VSA is niet alleen de grens met de meeste legale passages, maar mogelijk ook met de meeste illegale passages. Het totale aantal illegale passages is onmogelijk te bepalen, maar loopt waarschijnlijk op tot meer dan een miljoen per jaar. Vooral vanuit de Verenigde Staten worden pogingen ondernomen om de grens beter te bewaken. In stedelijke gebieden is er een barrière gebouwd. Toch weten nog veel Mexicanen de grens over te steken, ofwel door woestijnen, ofwel met behulp van mensensmokkelaars, en vaak allebei. Per jaar komen zo'n 300 Mexicanen om tijdens pogingen om de grens te passeren, de meesten door uitdroging of andere gevaren in de woestijn en een klein aantal door geweld.

Een ander probleem is de torenhoge criminaliteit in het grensgebied. Heel wat drugssoorten zoals cocaïne, cannabis en heroïne worden in Latijns-Amerika geproduceerd en vinden vooral een afzetmarkt in de VSA. Bijgevolg huisvest de drugsmaffia zich in dit grensgebied en concentreert ze zich eveneens op mensensmokkel om zo de drugs in de VSA te krijgen.

“In de buurt van de grens met de Verenigde Staten sprak ik een jongen uit Honduras, hij vertelde mij dat hij was gevraagd om drugs te smokkelen: 45 kilo cocaïne, in ruil voor duizend dollar én hij mocht dan ook gratis de grens over – daar betalen mensen normaal gesproken tussen de zesduizend en de tienduizend

dollar voor. De drugsdealer had de jongen verteld dat, als hij gepakt zou worden, hij maar één jaar in de gevangenis hoefde te zitten. Onzin! Voor zo'n enorme hoeveelheid cocaïne krijg je misschien wel levenslang. Ik zag dat de jongen het wilde doen. 'Hoe krijg ik het anders voor elkaar?', vroeg hij mij." – regisseur Diego Quemada-Diez over één van zijn getuigen.

Zo oud als de mensheid

Vaak worden migratie en de 'multiculturele samenleving' beschouwd als een nieuw en modern fenomeen. Niets is echter minder waar. Migratie en volksverhuizing zijn zo oud als de mensheid zelf. Door de eeuwen en over de landsgrenzen heen zijn mensen steeds op zoek geweest naar manieren om hun lot te verbeteren. Al in de prehistorie maakten de eerste mensachtigen de oversteek van Afrika naar Europa. Eeuwen later, aan het begin van de middeleeuwen, staken de Germaanse stammen de Rijn over en verspreidden zich over West-Europa. De ontdekking van Amerika en Australië bracht eveneens een heuse volksverhuizing teweeg. Miljoenen Europeanen en Aziaten maakten de oversteek naar deze nieuwe continenten op zoek naar geluk en fortuin. Maar ook recenter vonden gigantische volksverhuizingen plaats: denk maar aan de oprichting van de staat Israël en de splitsing van Brits India in de moslimstaat Pakistan en de Hindoestaat India.

Maar ook bij ons is migratie een vaak terugkerend fenomeen geweest. Toen Nederland in de 17e eeuw zijn 'Gouden Eeuw' maakte, ontvluchtten heel wat intellectuele en kapitaalkrachtige Vlamingen de Spaanse overheersing en trokken naar het Noorden. In de 18e en de 19e eeuw maakten honderdduizenden Vlamingen en Walen de oversteek naar de VSA en Canada. De kolonisatie van Congo bracht heel wat Belgen tot in Afrika en nadien Congolezen tot bij ons. In de jaren 1920 tot 1950 lokten de floreernde mijnbouw en het tekort aan mijnwerkers heel wat Italianen, Grieken, Polen, Hongaren, Turken en Marokkanen naar steenkoolbekkens van Limburg, Charleroi en Luik. Dit trouwens vaak op uitnodiging van de Belgische regering. De recente instroom uit de nieuwe EU-lidstaten (zoals Bulgarije en Slowakije) is dus absoluut niet nieuw.

VRAGEN VOOR DE LEERLINGEN:

- *Is migratie volgens jou een recent fenomeen of bestaat het al langer?*
- *Waarom zijn er in de loop van de geschiedenis zoveel vrijwillige volksverhuizingen geweest volgens jou?*
- *Droom je er zelf soms van om naar het buitenland te verhuizen? Zo ja, naar welk land? Waarom die keuze?*
- *Denk je dat migratie ooit zal stoppen? Of zal het eeuwig blijven bestaan?*
- *Als je zelf in een arm land zou wonen, zou jij overwegen om te migreren?*

Migratie bij ons: stellingenspel

Migratie naar België en Europa

In België hanteert men (zoals in de meeste Europese landen) een asielbeleid waarbij politieke asielzoekers (gevlucht omwille van godsdienstige, politieke of syndicale opvattingen in hun land van herkomst) worden toegelaten, economische asielzoekers (op zoek naar een beter leven) niet. Of anders gezegd: wie kan bewijzen dat hij in zijn land van herkomst vervolgd zal worden omwille van zijn etniciteit, zijn politieke ideeën, zijn seksuele geaardheid, zijn religieuze ideeën, ... mag blijven. Al de rest niet.

Niettemin blijft Europa een enorme aantrekkingskracht hebben op Afrikanen en Aziaten. Het Italiaanse eiland Lampedusa ten zuiden van Sicilië staat symbool voor de schrijnende verhalen van veel vluchtelingen. Lampedusa werd sinds de jaren 90 van de 20e eeuw bekend als plaats van aankomst van duizenden bootvluchtelingen, in de hoop er vervolgens een verblijfsvergunning in de Europese Gemeenschap te kunnen bemachtigen. Vaak gaat het hierbij om illegale immigranten van wie een asielaanvraag bij voorbaat kansloos is en die zich tegen betaling door smokkelaars in nauwelijks zeewaardige boten laten vervoeren. Heel regelmatig komen immigranten om het leven tijdens hun oversteek.

Stellingenspel

Migratie is een onderwerp dat de leerlingen meestal niet koud laat. Vaak hebben ze een uitgesproken mening over deze proble-

matiek. Deze film biedt ons bijgevolg een mooie kans om een stellingenspel te organiseren.

Hiervoor kan men aan elke muur van de klas een blad hangen met 'akkoord of ja', 'niet akkoord of nee' en 'ik weet het niet of misschien'. Bij elke vraag kunnen de leerlingen bij het blad gaan staan waar ze zich het best in kunnen vinden. Als alternatief kan je ook de leerlingen een kleine kaart geven en hen vragen om bij elke vraag het gepaste kaartje in de lucht te houden. Na elke stelling of vraag kan de leerkracht bepaalde leerlingen vragen om hun mening verder toe te lichten en kunnen er reacties komen van anderen. De anonieme vragen kunnen gewoon beantwoord worden door de leerlingen hun mening op een briefje te laten schrijven en deze daarna te verzamelen.

- Ik vind dat economische vluchtelingen moeten worden uitgezonden.
- Ik vind dat economische vluchtelingen mogen blijven onder bepaalde voorwaarden.
- Ik vind dat politieke vluchtelingen moeten worden uitgewezen.
- Ik vind dat politieke vluchtelingen mogen blijven onder bepaalde voorwaarden.
- Wie zich goed heeft ingeburgerd, mag sowieso blijven.
- Wie de taal van ons land niet spreekt, moet sowieso worden uitgewezen.
- Een inburgeringscursus is voor iedere asielzoeker verplicht.
- Een asielzoeker die een Belgische partner heeft gevonden, mag blijven.
- Europa (of België) moet zijn grenzen nog veel strenger bewaken.
- België moet uit de EU stappen om zo de stroom vluchtelingen uit nieuwe lidstaten te stoppen.

TIP: Leerkrachten die het debat over migratie en asiel wat concreter of persoonlijker willen maken, kunnen daarbij verwijzen naar de zaak 'Navid Sharifi' die in 2013 veel aandacht kreeg in de media. Op de site van dredactie.be kan een volledige pagina (zoekterm op google: 'navid sharifi dredactie') worden teruggevonden met een beschrijving van dit dossier, samen met de beeldfragmenten zoals ze werden getoond in het journaal. Het bekijken van deze beelden kan de asielproblematiek voor leerlingen een stuk tastbaarder maken.

BIBLIOGRAFIE

<http://www.imdb.com/title/tt2042583/>

<http://dailymatters.movieshatmatter.nl/45-kilo-cocaine-en-dan-gratis-de-grens-over/>

http://www.filmkrant.nl/_titelindex_J/10596

<http://www.cultuurbewust.nl/film-85807-la-jaula-de-oro/>

<http://variety.com/2013/film/reviews/cannes-film-review-la-jaula-de-oro-1200487427/>

<http://www.hollywoodreporter.com/review/golden-cage-la-jaula-de-527318>

<http://www.theguardian.com/film/2013/may/23/golden-cage-jaula-de-oro-review>

http://www.volkskrant.nl/wca_digi/film_detail/460/1097792/La-Jaula-de-Oro.html

<http://www.filmtotaal.nl/recensie.php?id=36136>

<http://www.movieshatmatter.nl/festival/programma/film/1529>

<https://www.youtube.com/watch?v=M8LA10Tg1Os>

<https://www.youtube.com/watch?v=ih6Baoop5G4>

<http://www.filmhoek.nl/recensie-la-jaula-de-oro-sandro-algra-b/>

http://nl.wikipedia.org/wiki/Grens_tussen_Mexico_en_de_Verenigde_Staten

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/regio/westvlaanderen/2.33320?eid=1.1741801>

<http://www.knack.be/nieuws/belgie/het-asielbeleid-van-maggie-de-block-is-hard-onmenselijk-en-onrechtvaardig/article-opinion-112068.html>

<http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/regio/westvlaanderen/2.33320?eid=1.1741801>